

Neoklasicizam

Kontekst nastanka

Istorijski kontekst nastanka

- **Neoklasicizam** nastaje u vremenskom periodu od **1750 do 1850**. To je period **industrijske revolucije**, koji donosi i **političke revolucije**.
- **Godine 1789 – Francuska revolucija**
- Francuska revolucija dovodi **do ukidanja apsolutističke monarhije i privilegije plemstva**.
- Političke promene u SAD-u i Francuskoj
- Pojava moderne filozofije
- **Ovo je umetnost namenjena bezbrižnoj aristokratiji, Filozofija prosvetiteljstva - neoklasicizam u ime razuma**
- Otkriveni su Herkulanum 1783 g. I Pompeja 1748 g.
- Ovo dovodi do antičkog uticaja na umetnost ali i Rimu daje poziciju ulogu centra.

- Centar umetnosti je Rim
- Oko 1780 g. u Rim dolaze umetnici sa svih strana i tada **Rim postaje prestonica evropske kulture.**
- Mlade aristokrate zbog obrazovanja odlaze u Italiju na «grand tour» veliko putovanje.
- **Iako je kolevka ovog pravca bio Rim, u Francuskoj je ovaj pravac imao najviše uslova za razvoj, zahvaljujući racionalizmu i novim društvenim odnosima.**
- Neoklasicizam nastaje kao **reakcija na barok i rokoko**, na njihovu preteranu ornamentiku.
- Neoklasicizam se širi se čitavom Evropom. Vrhunac neoklasicizma u evropskim drzavama: **Francuska - stil Empire, Engleska - Regency, Nemačka - Biedermeir.**

ODLIKE NEOKLAISCIZMA

- Neoklasicizam znači **ponovno oživljavanje antike**.
- Neoklasicizam se suprotstavlja preterivanju u baroku i kitnjastim ukrasima rokoko
- Odlike neoklasicizma: **lepota mere, simetrija, ravnoteža, red i jasnoća, ideja klasičnosti**.
- **Antička umetnost se uzima kao uzor**, ali je je obrađuju na osnovu novih načela racionalnosti, mere, simetrije, reda, čistote. **Pokretač je razum**.
- Predstavnici: **Žak Luj David i Žan Ogist Dominik Engr**
- **Luj XVI želi da raskalašnost rokoko zameni moralističkim istorijskim slikama**

NEOKLASICIZAM SLIKARSTVO

- Umetnost se obraća ljudima koji svojim radom zarađuju za život.
- U slikarstvu neoklasizicma je bila izražena jasna i čista kontura. Boja se uglavnom svodi na ahromatske nezasićene tonove i nanosi se na podlogu ravnomerno u tankom sloju.
- Nema jakog kontrasta svetlo-tamnog, ne narušava se mir i ne izražavaju se osećanja.
- Slikari se nadahnjuju uzorima iz prošlosti, naročito Rafaelom.
- Filozofi iz doba prosvete pružaju jaku podršku antirokoko slikarstvu.

Ovakve žanr scene imaju i **vaspitnu, moralističku dimenziju**

Jean-Baptiste Greuze, Razmaženo dete, 1765.

Neoclasicizam se obraća budućim i revolucionarima, nasuprot rokokou, pratiocu bezbrižnih uživanja bezbrižne aristokratije.

Žak Luj DAVID, 1784.

Fragonar, Ljuljaška

NAJZNAČAJNIJI SLIKARI NEOKLASICIZMA

1. **DAVID** (Jacques-Louis DAVID, 1748-1825)
2. **ENGR** (Jean-Auguste Dominique
INGRES, 1780-1867)

Jacques-Louis DAVID (1748-1825)

- Najdarovitiji i najreprezentativniji predstavnik ovog stila je **Žak-Luj DAVID**, koji svoj **neoklasični stil formira tokom boravka u Rimu, između 1775 i 1781.**
- David je potom aktivno **učestvovao u Francuskoj revoluciji 1789**, koju će ovekovečiti u svojim delima iz tog perioda.
- Bio **zvanični slikar revolucije** i od 1804 g. **Napoleonov slikar.** (**Napoleon je bio najveći klasicistički junak**). Posle Napoleonovog pada i David će otići u izgnanstvo.

DAVID, 1784, Zakletva Horacija

- Jednostavna pozadina
- Opora svetlost baca precizne senke, izoštrava ivice i pojačava dramatičnost slike
- Napetost vidimo u očevim jasno osvetljenim prstima na kojima se odražava reskost mačeva
- **Obučeni u odeću iz rimskog perioda**

DAVID, 1784, Zakletva Horacija

Žak Luj David "Otmica Sabinjanki"

Žak Luj David "Gospođa
Rekamije"

DAVID, Liktori vraćaju Brutu tela njegovih sinova, 1789

Do revolucije: teme iz grčke i rimske istorije, primeri uzvišenog morala...

Jacques-Louis David (1748-1825), **Sokratova smrt**, 1787

Formalne karakteristike neoklasicizma na primeru Davidove Sokratove smrti, 1787.

- Tema: iz grčke ili rimske starine, koja hvali klasične vrline;
- Osvetljenje je nejednako, dramatično, jasne senke koje podsećaju na Karavađa, ovde “vajaju tela”, naglašavaju njihov crtež i volumen, **tela** liče na statue, kompozicija, paralelna sa ravni slike, pojačava utisak reljefa;
- Linija, precizan crtež, dominira

Neoklasicizam, posle trijumfa boje u rokoko slikarstvu se bazira na preciznom crtežu, odraz snage duha revolucionarnih staleža...

Rokoko: Fragonar, Kupačice, oko 1765.

Neoklasicizam: DAVID, 1784, Zakletva Horacija

David, Maraova smrt, 1793

David je bio aktivni učesnik Francuske revolucije, a potom i najuticajniji umetnik tog vremena.

David slika smrt svog prijatelja Maraa, sa očitim pozivanjem na Karavađa: **slika mučenika revolucije po uzoru na hrišćanske mučenike...**

- Predstavljen sa telom grčkog boga i anđeoskim licem (u stvarnosti je bio ružan)

- Položaj ruke kao položaj hristove ruke sa slike skidanja sa krsta, oplakivanja ili piete

- Obična kutija za pisanje uzdignuta na rang stare nadgrobne ploče

- Mara – revolucionarni lider

Žak Luj David
“Ubijeni Mara”

David, Zakletva, 1791

Par godina kasnije, David će postati bonapartista, i naslikati neke od najznačajnijih slika Napoleonovog mita...

Jedna od njih je i Napoleonovo krunisanje.

David, Napoleonovo krunisanje

Žan Ogist Dominik ENGR

Neoklasično nasleđe preuzima Žan Ogist Dominik ENGR, takođe Davidov učenik (**Jean-Auguste Dominique INGRES 1780-1867**).

On će ovekovečiti **novotabliranu klasu imućnih industrijalaca.**

Na njegovim slikama se oseća luksuz.

ENGR, Bertin, 1832

Engr slika industrijalce i njihove supruge

Madmazel Engr, Madam de Nittis, 1807

Velika odaliska

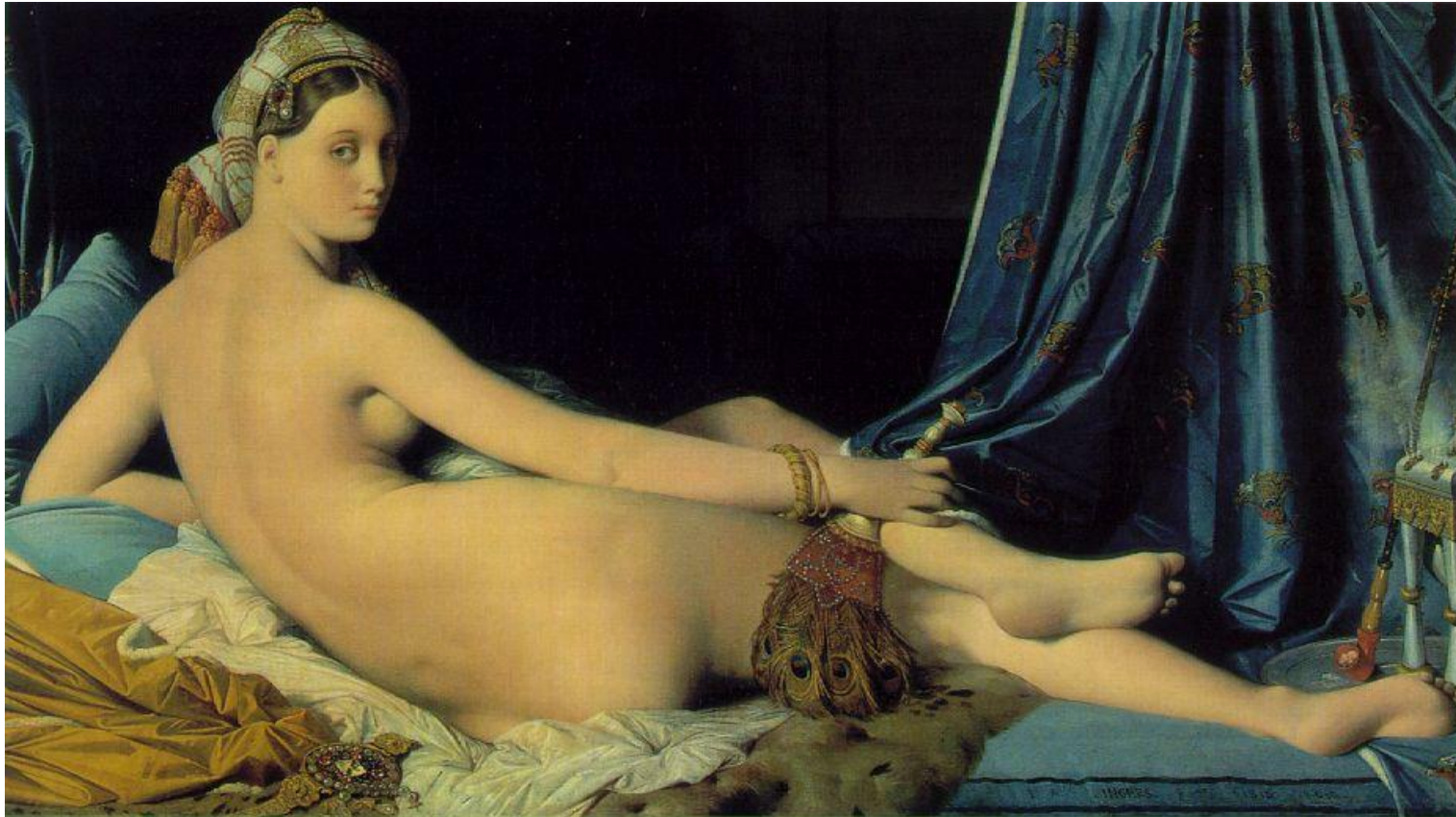
izdužene proporcije ove Odaliske ne oslikavaju klasični ideal...

Prikazuje tursku konkubinu i jedan je od najranijih primera orijentalizma.

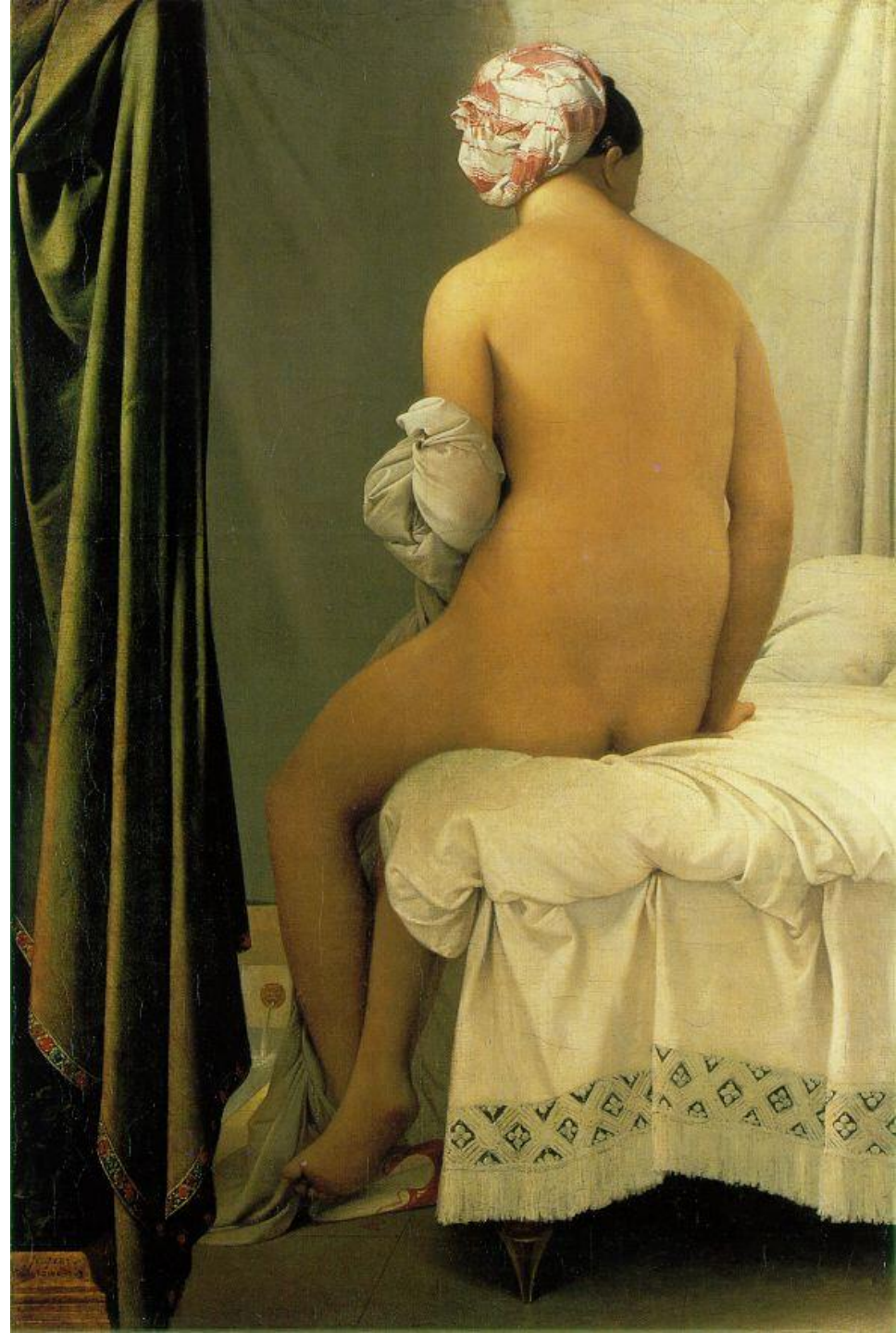
Podseća na prikaze venera.

Telo ocrtano klasicističkom linijom, konture su blago talasaste i senzualne.

Objašnjenje termina odaliska: služavka, bela robinja u orijentalnom haremu koja obavlja grublje domaće poslove, sobarica; naročito: ime služavki bivših turskih sultana između kojih od bira za sebe sedam kaduna;

Često slika egzotične teme i senzualnost (robinje u turskom haremu, tursko kupatilo itd...)
Ovo se može nazvati fascinacijama tog perioda.

Žan Ogist Dominik Engr

“Izvor”

“Crtež je sve, a boja nije ništa. Ukoliko je slika dobro nacrtana, samim tim je dobro i obojena”.

SKULPTURA

U vajarstvu neoklasicizma se **ističe čistota oblika**, ljudski akt bez strasti, hladnoća, strogost, jasnoća i plemenitost konture.

Dominacija pravih linija i naturalistično prikazivanje detalja.

Razvijeno je portretno vajarstvo, to jest, prikazivanje savremenih ličnosti u antičkoj nagoti je bilo uobičajeno.

Izdvađa se skulptor **Antonio Kanova**

ANTONIO CANOVA (1757 - 1822 g.)

- Ovaj Venecijanac je bio veliki **neoklasicistički** vajar i slikar.
- Radio je portrete svih članova Bonapartove porodice. Radio je u skladu sa načelom: **«plemenite jednostavnosti i mirne veličine»**
- Izbegavao suvisan mermer da bi dočarao raskosne nabore draperije. Radio je nagu statu Napoleona. Od 1779 g. učvrstio je svoju karijeru u Rimu.

Paolina Borgeze kao venera,
1808.

Antonio
Canova
“Napoleon
as
Jupiter”

*Italska Venera, 1804 - 1812
g., mermerna statua*

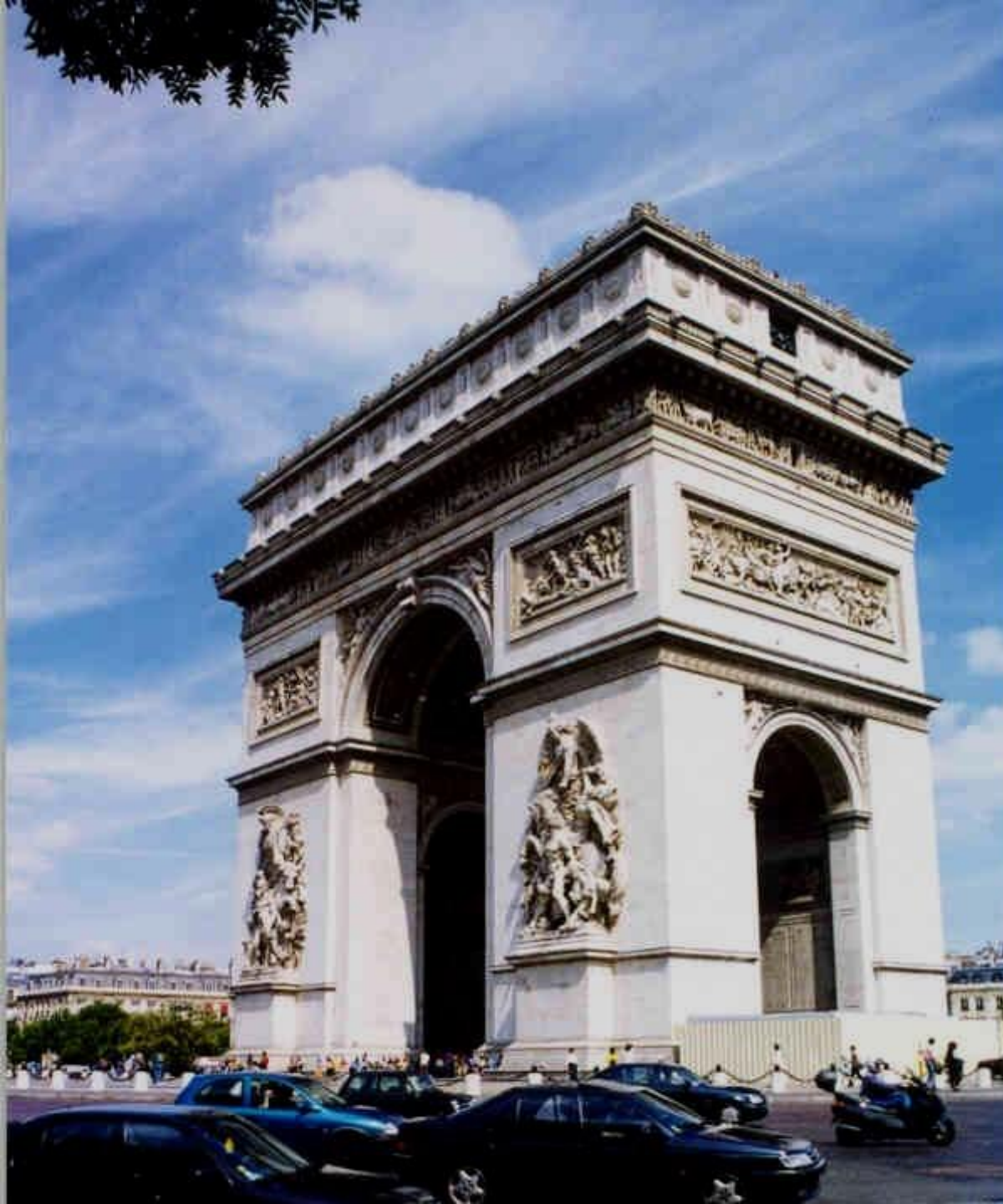

***Napoleon kao Mars Mirotvorac,
1803 - 1808 g., mermerna statua,
Apsley House, London***

ARHITEKTURA

Arhitektura s početka XIX veka ugladala se takođe na antičku arhitekturu. U svim zemljama Evrope i u SAD gradi se u stilu antičkog hrama, bez obzira da li je građevina namjenjena crkvi, biblioteci, muzeju ili pozoristu.

- Skoro da nije bilo arhitektonskih crvenih objekata.
- Građevine su monumentalne, skladnih.
- U Parizu je izgradjen *Panteon* po uzoru na istoimeni antički hram u Rimu.
- **Grade se trijumfalne kapije po uzoru na rimske slavoluke. Ovaj karakter ima triumfalna i *Brandenburska kapija* u Berlinu.**

Trijumfalna
Kapija
Pariz

Panteon, Pariz

Izvori:

-Iskopavanje Pompeje i Herkulanuma 1748. g.

Johan Vinkelman

(istoričar umetnosti,
arheolog i teoretičar)

Knjiga "Istorija umetnosti
klasičnog doba"

-Delo je lepo ako
poseduje **meru, simetriju,
red i jasnoću**

-Vrhunac umetničkog
stvaranja je prikaz ljudske
figure, a dostignut je u
antici

Crkva Madlen, Pariz

Uzor: Zevsov hram u Atini

Brandenburška kapija, Berlin

Mini test: Uporedite ova dva dela **po njihovoj temi i po njihovom stilu**. U kom istorijskom kontekstu koje nastaje, kome su namenjena, kako se zovu umetnički pravci kojima pripadaju?

